

ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วน ตำบลโพนสา อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย*

FACTORS AFFECTING QUALITY OF LIFE FOR THE ELDERLY IN PHON SA SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, THA BO DISTRICT, NONG KHAI PROVINCE

ภณทิลา น้อยเจริญ

Phunthila Noicharoen

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nongkhai Campus

E-mail: phunthila.noi@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพนสา อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย 2) ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพนสา อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย 3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพนสา อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย และ 4) ได้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพนสา อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุหรือตัวแทนผู้สูงอายุ จำนวน 230 คน โดยคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Yamane เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ สถิติสัมประสิทธิ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพนสา อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย อยู่ในระดับมาก 2) ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพนสา อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย อยู่ในระดับมาก 3) ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพนสา อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ สามารถอธิบายได้ร้อยละ 30.6 มีค่า $R^2 = .306$ และมีค่า $F = 24.848$ มี

* Received August 5, 2022; Revised September 8, 2022; Accepted November 21, 2022



นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ข้อเสนอแนะจากประชาชน คือ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการจัดบุคลากรด้านสาธารณสุขเป็นผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในระดับหมู่บ้าน

คำสำคัญ : ปัจจัย, คุณภาพชีวิต, ผู้สูงอายุ, องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์สา

Abstract

The objectives of this research were 1) To study the level of factors affecting the quality of life of the elderly in the Phon Sa Subdistrict Administrative Organization, Tha Bo District, Nong Khai Province; 2) To study the quality of life of the elderly in the Phon Sa Subdistrict Administrative Organization. Tha Bo District, Nong Khai Province. 3) Analyzed the relationship between factors affecting the quality of life of the elderly in the Phon Sa Sub-District Administrative Organization, Tha Bo District, Nong Khai Province; and 4) Made recommendations on the improvement of the quality of life of the elderly in the Sub-District Administrative Organization. Phonsa, Tha Bo District, Nong Khai Province. It is a quantitative research. The sample consisted of 230 elderly people or representatives of the elderly by calculating the sample size from Yamane's formula. The research instruments were questionnaires. The statistics used in the data analysis were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation. statistical hypothesis testing Pearson Product Moment Correlation Statistics. The results of the research were as follows: 1) The level of factors affecting the quality of life of the elderly in Phonsa Subdistrict Administrative Organization, Tha Bo District, Nong Khai Province. 2) The level of quality of life of the elderly in Phonsa Subdistrict Administrative Organization, Tha Bo District, Nong Khai Province at a high level. 3) Factors affecting the quality of life of the elderly in the Phon Sa Subdistrict Administrative Organization, Tha Bo District, Nong Khai Province overall were at low level. Can explain 30.60% with an $R^2 = .306$ and an $F = 24.848$ statistically significant at the .01 level. and 4) Recommendations from the people are that the Sub-district Administrative Organization should arrange public health personnel to provide knowledge about health care for the elderly at the village level.

Keywords: Factors, Quality of Life, Elderly, Phonsa Subdistrict Administrative Organization

บทนำ

การสูงวัยของประชากรเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลกในต้นสหัสวรรษนี้ ประชากรโลกมีอายุสูงขึ้น เนื่องมาจากอัตราเกิดที่ลดลงและผู้คนมีอายุยืนยาวขึ้น ประชากรโลกกำลังมีอายุสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในปี 2020 โลกของเรามีประชากรรวมทั้งหมด 7,795 ล้านคน โดยมีผู้สูงอายุ ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป 1,050 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 14 ของประชากรทั้งหมด ผู้สูงอายุวัยปลาย ที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไปมีจำนวนมากถึง 146 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 2 ของประชากรทั้งหมด ในปี 2020 ทวีปที่มีอัตราผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ยุโรป ร้อยละ 26 อเมริกาเหนือ ร้อยละ 23 และภาคพื้นมหาสมุทร ร้อยละ 18 โดยประเทศที่มีอัตราผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ญี่ปุ่น ร้อยละ 34 อิตาลีร้อยละ 30 และโปรตุเกส ฟินแลนด์ กรีซ ร้อยละ 29 โดยมีการใช้ดัชนีการสูงวัยจำแนกสังคม คือ 1) สังคมเยาว์วัย (young society) หมายถึงค่าดัชนีต่ำกว่า 50, 2) สังคมสูงวัย (aged society) หมายถึงค่าดัชนีระหว่าง 50 – 119.9, 3) สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (completed aged society) หมายถึง ค่าดัชนีระหว่าง 120 – 199.9, และ 4) สังคมสูงวัยระดับสุดยอด (super aged society) หมายถึง ค่าดัชนีตั้งแต่ 200 ขึ้นไป (ปราโมทย์ ปราสาทกุล, 2557)

ในปี 2563 ประเทศไทยมีประชากรรวม 66.5 ล้านคน ประชากรสูงอายุของประเทศไทยได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็วมาก กล่าวคือ เมื่อ 50 ปีก่อน ผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) มีจำนวนไม่ถึง 2 ล้านคน แต่ในปี 2563 ผู้สูงอายุได้เพิ่มจำนวนเป็น 12 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 18 ของประชากรทั้งหมด ประเทศไทยกำลังจะกลายเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ ภายในปี 2565 นี้ ประชากรรุ่นเกดล้าน ที่เกิดระหว่างปี 2506-2526 ซึ่งเป็นสินามิประชากรของประเทศไทย กำลังจะกลายเป็น กลุ่มประชากรสูงอายุกลุ่มใหญ่มากในอีก 20 ปีข้างหน้า ประชากรรวมของประเทศไทยจะเพิ่มเข้ามาอีก อัตราเพิ่มจะลดต่ำ ลงจนถึงขั้นติดลบ แต่ประชากรสูงอายุจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) จะเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 4 ต่อปี ผู้สูงอายุวัยปลาย (80 ปีขึ้นไป) จะเพิ่มด้วยอัตราเฉลี่ยร้อยละ 7 ต่อปี (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, 2564)

จากสถานการณ์ประชากรผู้สูงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลจึงได้มีการกำหนดกฎหมายและกำหนดนโยบายที่ปกป้องคุ้มครองผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง คือ 1) ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี 2550 มาตรา 80 ระบุว่า รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษาและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการระบุอย่างชัดเจนถึงการพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากให้มี



คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเอง (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2550) 2) พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 11 ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่างๆ ซึ่งประกอบด้วยอนุมาตรา (1) – (13) (พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ, 2546) 3) พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 6 ระบุสิทธิและหน้าที่ไว้ว่า สุขภาพของเด็ก คนพิการ คนสูงอายุ คนด้อยโอกาสในสังคมและกลุ่มคนต่างๆ ที่มีความจำเป็น ในเรื่องสุขภาพต้องได้รับการสร้างเสริมและคุ้มครองอย่างสอดคล้องและเหมาะสมด้วย (พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ, 2550) แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 – 2564) ที่ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมของ ประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมผู้สูงอายุ ยุทธศาสตร์ด้านระบบ คุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ยุทธศาสตร์ด้านบริหารจัดการเพื่องานพัฒนาผู้สูงอายุ ระดับชาติและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ ยุทธศาสตร์ด้านการประมวลและพัฒนาองค์ ความรู้ด้านผู้สูงอายุและการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผน (คณะกรรมการส่งเสริม และประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2545) และพระราชบัญญัติการ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ที่ กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้าน เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และหนึ่งในหน้าที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องทำ ก็คือ การส่งเสริมพัฒนาสตรี เด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุและพิการ (พระราชบัญญัติการกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2542)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจเกี่ยวกับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 และมาตรา 17 ได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างชัดเจน คือ การจัดสวัสดิการและการสังคมสงเคราะห์ เช่น การจ่ายเงินสงเคราะห์ให้ผู้สูงอายุและคนพิการ เป็นต้น (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและ ขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2542) การบัญญัติให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นมีพันธกิจ/หน้าที่จัดสวัสดิการ เพื่อสร้างหลักประกันความปลอดภัยทาง สังคมแก่ประชาชนทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตระหนักถึงความสำคัญในการจัด สวัสดิการและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาทางสังคม เพื่อการกินดี อยู่ดี มีความสุข มีสิทธิของประชาชนส่วนใหญ่เน้นเรื่องการทำงานออกไป ประกอบอาชีพนอกบ้านหรือไปทำงานในพื้นที่อื่นๆ ไม่ได้อยู่กับครอบครัว ปล่อยให้ผู้สูงอายุอยู่ เพียงลำพัง ขาดผู้ดูแล ทำให้เกิดปัญหาผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง หน่วยงานภาครัฐแลเอกชนเข้ามาให้ ความช่วยเหลือแต่ไม่พอเพียง ส่งผลกระทบต่อสัมพันธภาพระหว่างคนในครอบครัวมีความห่าง

เห็นไม่สนใจที่จะดูแลซึ่งกันและกัน เกิดปัญหาละทิ้งผู้สูงอายุและอาจทำให้เกิดปัญหาสังคมต่างๆได้ (นิตยา วงศ์วบุตร, 2552)

เช่นเดียวกันกับองค์การบริหารส่วนตำบลโพนสา อำเภอนาทม จังหวัดหนองคาย มีผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพนสา ตามจำนวนของผู้สูงอายุที่ขึ้นทะเบียนเพื่อรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ จำนวน 537 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลโพนสา, 2565) จากจำนวนประชากรทั้งสิ้น 3,100 คน คิดเป็นร้อยละ 17.32 ของจำนวนประชากรทั้งหมดของตำบล ซึ่งผู้สูงอายุทุกคนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพนสา ที่ขึ้นทะเบียนเพื่อรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามช่วงอายุตามที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นเบื้องต้นแล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลโพนสา ยังมีการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุเพิ่มเติมอีก อาทิเช่น โครงการวันผู้สูงอายุประจำปี การจัดบริการอาสาสมัครเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ การจัดหน่วยบริการตรวจสุขภาพเคลื่อนที่เพื่อการตรวจหาค่าน้ำตาล เป็นต้น ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของโครงการดังกล่าวเป็นการจัดขึ้นเพื่อการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพนสา ให้เป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตทั้งด้านสุขภาพร่างกาย สุขภาพจิตใจ มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลภายในชุมชน ภายใต้สภาพแวดล้อมรอบตัว จากการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโพนสา อำเภอนาทม จังหวัดหนองคาย ที่ให้ความสำคัญกับการดูแลในสวัสดิการของผู้สูงอายุ ที่ไม่จำกัดเพียงแค่การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ตามนโยบายของรัฐบาลเท่านั้น ยังมีการจัดกิจกรรมและโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพิ่มเติมอีกด้วย

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพนสา อำเภอนาทม จังหวัดหนองคาย เพื่อที่จะได้นำผลจากการวิจัยมาเป็นข้อสารสนเทศสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ให้มีระดับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพนสา อำเภอนาทม จังหวัดหนองคาย
2. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพนสา อำเภอนาทม จังหวัดหนองคาย
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพนสา อำเภอนาทม จังหวัดหนองคาย
4. เพื่อได้ทราบข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพนสา อำเภอนาทม จังหวัดหนองคาย



วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีการดำเนินการวิจัย ตามขั้นตอนดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยในเชิงปริมาณ (Quantitative Research)
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 1) ประชากร ได้แก่ ผู้สูงอายุหรือตัวแทนผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพสพ อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย จำนวน 537 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลโพสพ, 2565) 2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุหรือตัวแทนผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพสพ อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย จำนวน 230 คน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน (Yamane, Taro, 1973)
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้
 - 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย
 - 2) กำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ อันจะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยสร้างขึ้นมาจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อเป็นเครื่องมือการวิจัยในการเก็บข้อมูลจากผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพสพ อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย
 - 3) กำหนดรูปแบบและโครงสร้างของเนื้อหาแบบสอบถามจากนั้นก็ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม
 - 4) นำแบบสอบถามเสนอต่อที่ปรึกษาการวิจัย เพื่อพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุง
 - 5) ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามแล้วจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์นำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุหรือตัวแทนผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพสพ อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย จนครบตามขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คือ 230 คน
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้รวบรวมแบบสอบถามและได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้
 - 1) ตรวจสอบความถูกต้องในการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา
 - 2) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย
 - 3) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) และการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยวิธี Enter และจะใช้เกณฑ์ การบอกระดับหรือขนาดของความสัมพันธ์ โดยตัวเลขของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเข้า

ใกล้ -1 หรือ 1 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง แต่หากมีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับน้อย หรือไม่มีเลย (Hinkle, D.E et al., 1998)

4) ในกรณีแบบสอบถามตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาจัดให้เป็นระเบียบหมวดหมู่ โดยการจัดกลุ่มข้อความ หรือประโยค (Grouping) ที่มีลักษณะ หรือความหมายเดียวกันหรือใกล้เคียงกันและแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และพรรณนาความ

ผลการวิจัย

1. ระดับปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์สา อำเภอบัวบ่อ จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านสุขภาพและการดูแลสุขภาพ รองลงมาคือ ด้านความจำเป็นพื้นฐานของชีวิต และด้านความรู้เกี่ยวกับสุขภาพและการเปลี่ยนแปลงในวัยผู้สูงอายุ และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านครอบครัว

2. ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์สา อำเภอบัวบ่อ จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านจิตใจ รองลงมาคือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสุขภาพกายและด้านสัมพันธภาพทางสังคม

3. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์สา อำเภอบัวบ่อ จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวม อยู่ในระดับต่ำ สามารถอธิบายได้ร้อยละ 30.6 มีค่า $R^2 = .306$ และมีค่า $F = 24.848$ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ มากที่สุดคือ ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับสุขภาพและการดูแลสุขภาพ มีค่าเท่ากับ .312 รองลงมาคือ ปัจจัยด้านสุขภาพและการดูแลสุขภาพ มีค่าเท่ากับ .276 ปัจจัยด้านครอบครัว มีค่าเท่ากับ .196 และปัจจัยด้านความจำเป็นพื้นฐานของชีวิต มีค่าเท่ากับ .143 ตามลำดับ

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์สา อำเภอบัวบ่อ จังหวัดหนองคาย คือ ควรมีการจัดบุคลากรด้านสาธารณสุขให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในระดับหมู่บ้าน ควรจัดให้มีกิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในแต่ละฤดูกาล และควรมีการมอบยาสามัญประจำบ้านให้แก่ผู้สูงอายุไว้รักษาอาการเจ็บป่วยเบื้องต้น



อภิปรายผล

1. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพสะ อำเภอบำบ่ง จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐธาดา นาชัยพลอย ที่ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนศิลาเลิง อำเภอม้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ระดับปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนศิลาเลิง อำเภอม้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ณัฐธาดา นาชัยพลอย, 2561) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพสะ ต่างรู้สึกว่าคุณภาพร่างกายที่แข็งแรงสามารถประกอบกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเองไม่ต้องมีบุคคลอื่นมาคอยช่วยเหลือ สามารถรับประทานอาหารได้ตามปกติ ได้รับการตรวจสุขภาพอย่างสม่ำเสมอจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีการดำเนินชีวิตอย่างเป็นปกติสุขบนพื้นฐานของสิ่งอำนวยความสะดวกตามความจำเป็นพื้นฐานของชีวิต ทั้งในส่วนของอาหาร ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้าและยารักษาโรค ถึงแม้บางครั้งอาจจะมีอาการเจ็บป่วย หรือไม่สบาย แต่ผู้สูงอายุก็มีความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพร่างกายว่า เป็นไปตามวัย ที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย จึงทำให้ผู้สูงอายุมีการดูแล รักษาร่างกายและจิตใจตามคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่และบุคคลในครอบครัว ว่า อาหารหรือเครื่องใช้ชนิดใดที่เป็นประโยชน์ และเหมาะสมกับวัยของผู้สูงอายุ จึงทำให้ผลการวิจัย อยู่ในระดับมาก

2. ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพสะ อำเภอบำบ่ง จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุลิต แววรรณเจือ ที่ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับสูง (สุลิต แววรรณเจือ, 2555) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐธาดา นาชัยพลอย ที่ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนศิลาเลิง อำเภอม้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ระดับปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนศิลาเลิง อำเภอม้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ณัฐธาดา นาชัยพลอย, 2561) แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรพงษ์ ยางเดี่ยว ที่ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตชนบท จังหวัดยโสธร พบว่า มีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 54.7) (วีรพงษ์ ยางเดี่ยว, 2554) และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพียร เป็นพร้อม ที่ได้ศึกษา รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเชิงนโยบายสาธารณะ : กรณีศึกษาจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตจังหวัดสุรินทร์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (เพียร เป็นพร้อม, 2559) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพสะ มีความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงของสภาพร่างกาย ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ทั้งในส่วนของอาการเจ็บปวดตามร่างกาย ภาวะการนอนหลับยากแต่ตื่นเร็ว กำลัง

ร่างกายที่ลดลงไม่สามารถทำงานหนักได้เหมือนเดิม หรือแม้กระทั่งการยอมรับรูปร่างหน้าตาที่เปลี่ยนไป โดยไม่มีอาการของ เสร้า หรือวิตกกังวลกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น สามารถพูดคุยกับผู้สูงอายุในวัยใกล้เคียงกันได้อย่างมีความสุขเกี่ยวกับสุขภาพร่างกาย สุขภาพใจที่ตนเองประสบอยู่ นอกจากนี้ ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพนสา ยังมีความรู้สึกว่ามี ความมั่นคงและปลอดภัยในการดำรงชีวิตประจำวัน เนื่องจากว่า ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบลโพนสา สามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างปกติสุข ได้รับการสาธารณสุขตาม ความจำเป็น อาศัยอยู่ในสภาพชุมชนที่มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีเครือข่ายที่อาศัยอยู่ใกล้กัน ได้รับการดูแลจากลูกหลาน เป็นอย่างดี จึงทำให้พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การ บริหารส่วนตำบลโพนสา อยู่ในระดับมาก

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลโพนสา อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย โดยรวมมีความสัมพันธ์อยู่ใน ระดับต่ำ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อารดา อีระเกียรติกำจร ที่ได้ศึกษา คุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อระดับ คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ คือ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับระดับคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุ ได้แก่ปัจจัยด้านประชากร คือ อาชีพหลักก่อนอายุ 60 ปี (รับราชการพนักงาน รัฐวิสาหกิจ) ระดับการศึกษาและสถานภาพสมรส ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยด้านสังคม ที่ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และ 0.05 และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางลบกับระดับ คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ได้แก่ อายุ และปัจจัยด้านสุขภาพ (การมีโรคประจำตัว) ที่ระดับนัยสำคัญ ทางสถิติ 0.05 โดยปัจจัยด้านเพศไม่มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ (อารดา อีระเกียรติ กำจร, 2554) และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐรดา นาชัยพลอย ที่ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผล ต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนศิลาเลิง อำเภอหนองชัย จังหวัด กาฬสินธุ์ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การ บริหารส่วนตำบลโนนศิลาเลิง อำเภอหนองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมมีค่าความสัมพันธ์อยู่ใน ระดับต่ำมาก (ณัฐรดา นาชัยพลอย, 2561)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า ระดับปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลโพนสา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุใน เขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพนสา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพนสา โดย ภาพรวม อยู่ในระดับต่ำ และได้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลโพนสา ได้แก่ ควรมีการจัดบุคลากรด้านสาธารณสุขให้ความรู้เกี่ยวกับ



การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในระดับหมู่บ้าน ควรมีการจัดบุคลากรด้านสาธารณสุขให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในระดับหมู่บ้านให้มากขึ้น ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์สา จึงควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้การอบรมความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุสำหรับตัวแทนของครัวเรือนที่มีผู้สูงอายุจาก เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2545). แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ (ฉบับที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ณัฐธาดา นาชัยพลอย. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนศิลาเลิง อำเภอห้วยซ้อย จังหวัดกาฬสินธุ์. ใน วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นิตยา วงศ์วรบุตร. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลปลวกแดงในการศึกษาอิสระ. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปราโมทย์ ปราสาทกุล. (2557). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2556. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุ.
- พระราชบัญญัติการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2542). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 144 ก หน้า 1-21 (17 พฤศจิกายน 2542).
- พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ. (2546). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 120 ตอนที่ 130 ก หน้า 1-16. (31 ธันวาคม 2546).
- พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ. (2550). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 16 ก หน้า 1-12 (19 มีนาคม 2550).
- เพียร เป็นพร้อม. (2559). รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเชิงนโยบายสาธารณะ : กรณีศึกษาจังหวัดสุรินทร์. ใน วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2550). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก หน้า 1-127 (24 สิงหาคม 2550).
- วีรพงษ์ ยางเตียว. (2554). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตชนบท จังหวัดยโสธร. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. (2564). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2563. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.
- สุจิต แววรรณเจือ. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุชาวมุสลิม เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สาขาวิชาพัฒนาสังคม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- องค์การบริหารส่วนตำบลโพนสา. (2565). จำนวนผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ 2565. หนองคาย: องค์การบริหารส่วนตำบลโพนสา.
- อารดา อีระเกียรติกำจร. (2554). คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. ใน วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Hinkle, D.E et al. (1998). Applied Statistics for the Behavior Sciences (4th ed.). New York: Houghton Mifflin.
- Yamane, Taro. (1973). Statistics an Introductory Analysis. (3rd ed.). New York: Harper & Row Publishers Inc. et al.,